

Адам ПУСЛОЈИЋ

МОЈ ПАКЕТ ЗА ПАКАО

Исјорука брза и тачна!

Поштом нечијиак

Понуђен — да; да ли и почасљивован? Свесно изврћем нашу чувену пословицу. Управо тако доживљавам позив *Повеље* да упутим један нови циклус песама свом читаоцу. Понуда, признајем, лепа и замамна, али она има у себи скривену опасност. Књига песама, то је заокружена целина, свет за себе. Песнику је лако да одвоји од себе песничку збирку: *иди!* Далеко је теже завршити један циклус: он је мања целина, али целина ипак. Како ће ту дисати (међусобно) све те песме? Неће ли оне стварати утисак првотног хаоса. Песник једног циклуса излаже се поверењу читаоца више него што је то допуштено нормалним читалачким путем, природним »комуникацијским каналом« књиге. Одлучујем се за циклус од »девет нових песама«, са инверзивним насловом: ПАКАО ЗА ПАКЕТ. Реч је о дословној слици: замислите некога (самог песника?) како умотава *пакао* у неки *пакеј* и шаље га даље... *коме?* У томе и јесте та енигма: ми то не знамо. Можда и самом господару тамног вилајета. Нека му груне у лице, чим га отвори. Речи-експлозија!

Да уклетост (овог) пакета буде већа, (овај) текст уз песме пишем изнова. Његова прва верзија сад лута васиономском спиралом: писмо се негде изгубило. Први мој пакет, дакле, није стигао свом дестинатору како је било планирано. Пада ми наум да је ова врста пакета такве магичне природе: увек стиже истом, ма коме га слао, стиже свом пошљаоцу натраг у душу, у ум, у чело. Као метак. Као онај Чеховљев лептир који слети на чело младићу што ће убрзо умрети. Иако он, у том часу, ништа и не слуги: пева.

Прва песма, у низу, још и више (у свом наслову већ) згуснула спомегу идеју циклуса: *Пакао пакеј*. Знак једнакости. Прва два слова обеју речи, у ствари, мој (песников) су иницијал. Посвета је за једног другог песника (Игњатовића) који је ову песму самоиницијативно уврстио у један свој текст (»Балкански круг кредом«) објављен у *Одјеку*. Текст песме је дакле песма - шифра, двоструки обртај. За неког пажљивијег дешифратора, читање Србиног текста је неминован пут ка песми, унатраг.

Сулуда мисао је лична песма, опис раздвајања бића од ума једначење ока, неба и бога. Или: тачке, круга и крста. Све то лепо и пише у песми.

Монструм је настао у букурештанском паклу, децембра минуле

године. Ко је то? Онај кога сам видео и препознао као монструма, малог монструма, персонификација диктаторовог лика, али има ту и мене, рецимо — малог монструма, оног који гледа, види, зна, постаје осуђеник виђеног призора, сапутник сатанског обреда. Нимало чудно: песма је и настала »по наруџбини« за неку Антологију *зверињака*. Коинциденција или промисао, случајност или провиђење?

»Само ме питајте« први је стих наредне песме. Нека врста могућег наставка претходне песме, наставак одговора: »Ја сам само демон, не и авет«. Разуме се, наслов »Мој одговор себи« поништава посвета (Миодрагу) и чини је двозначном, посебно у изазовном стиху: »Авај, /Господе, ја сам тај!«

Ја више није само моје ја!

У наредној песми, посвећеној Никити (Станеску) узвратном посветом (*Никити, данас*) како је он потписивао сопствене песме, последњих година живота, кључне речи песме (»Знам да негде један бог/ чека све твоје речи«) имају интонацију поклоњења, усхита пред великом чињеницом Бића, у којем је и сами Бог. Реч »Халелуја« је ушла у песму директно из Мокрањчеве божанске »Литургије« коју сам (са касете донете из Београда) 23. децембра слушао на букурештанском бојишту! Свето и профано у истом часу. Јавља се *авеш* у мени. Отуда: *видим једино звуке*. То су гласови Литургије. Измешани са људским крицима и у фијуку метака. Лет и лепет смрти.

Песма *Велимир* посвећена је нашем народном грнчару Ђорђевићу из Тимочке крајине, читана на његовој београдској изложби, у мају. Бавио сам се Велимиром или Велимиром у више наврата, као песничком темом. Он је моја глина, иловача. Он нас то гледа као своју грнчарију: антропоморфну и зооморфну. Ми смо Вељини земљани ћупови.

У песми *Оче наш*, коју сам записао сред расправе о представи »Свети Сава«, 12. јуна, применио сам јеретички приступ: нашем првом свецу, оцу наше речи, Светом Сави, молитвено се обраћам уместо богу Светооцу. Моја додатна сакрализација Светог Саве само је песничка фигура: метафора, лепа реч, увек је својеврсно претеривање у речима, над-језик. Завршна слика о прерастању или урастању сина у оца *само зашто јер умире сам* мислим да је есхатолошки изазов, иако је сама идеја парафраза оног познатог Исусовог усклика: »Оче, оче, зашто си ме оставио?«

У конкретном случају ове песме, помисао о *умирању у самоћи* метафорички је синоним човекове *васионске осаме*, али и овековечења: *Заувек сам!* Не, дакле, сам *сам* заувек, већ *заувек сам*, дакле вечан сам. Верник до краја казао би: *У Богу сам*.

Завршне песме у циклусу, *Сеобни кайирени* и *Гунгула*, антиномијски су повезане. Појам *сеобе* *веома је близак појму Преображења*. Подсећање на Велику сеобу Србаља, чија је сада тристагодишњица, као и на великог творца (Црњанског) најдивотнијег српског романа управо с тим потресно кратким насловом (*Сеобе!*) у мојој песми има обележје инвокације и обредног поклоњења: још један сан закован за снове и »за главе на коцу као основе«. То је мит српске историје, источник наше епске и лирске исповести, сва лепота, света: »икона сеоба, лик детета«. То дете је српско дете, али и Христос.

После *сеоба*, долази нам *гунгула*. Али, ни то није све: нашу српску Голготу појам *гунгуле* може водити у пакленскије пределе *Гунгулага*,

општег сабора живих и мртвих душа, библијски простор. Стрепња да ће нож повампирити живе и да може доћи до »неког вишег, божанског лудила света« реална је наша свакидашњица, нешто што почиње да нам се привиђа, али и догађа. Песма је још свежа, зато и рањива, отворена као уста чувеног Мунковог *крика*. Тако још само мртве рибе дозивају у помоћ.

Ми, живи, срећом, још имамо и речи. Имамо неке песме.

Крај јуна, 1990.

ПАКАО ПАКЕТ

За Србу

Неко нам га шаље данима,
а ми га отварамо ноћу
кад никога нема у нама.
Бог је рекао: *Досиша!*
А они и даље шаљу
своје празне покрове
у којима расте само коров,
црни петао, биво и соко.

Слушајмо, брате, њихову песму
на наше речи, наш текст.

27. фебруара 1990.

СУЛУДА МИСАО

Гајим себе
као сулуду ми мисао.

Изјутра, чим
отворим очи, затворим
читава небо, бога.

Све то чиним
само зато јер немам
у кога да пуцам, а
бог је дуго одсутан.

Трагови мог боравка
овде, као међу камењем
у облацима, имају
исто знамење: тачке,
круга и крста.

Крстим се дуго,
боговетно дуго
и узалудно.

Мој ум има мене,
а мене нема.

МОНСТРУМ*

Видео сам, данас монструма.
Ускоро — о томе ће писати сви
листови света: *видео га је!*
Да утаже моћ и немоћ, жељу да га
мојим очима *виде као својим*.
Да му се са нужне дистанце
приближе довољно! Тик уз смрт
али да их она неће, *није њихова*.
О мени, за сада, не мисли нико.
Како ћу? Како ми је? Како ће ми
ускоро бити, *и ако останем жив?*
Једва и успевам да се утајим.
О мени они брину исто колико
и ја о монструму. Ништа више,
изгледа, не могу: сем у случају
да је све ово — та близина
монструма — живог и још увек
довољно неуништивног, САМО
ОБИЧАН САН ЛУДАКА, како би већ
рекао Вилијем од Шекспира (као
да их је било сијасет у историји
и сви имају титуле ерлова, серова,
као да их је толико...да све то
могу да виде видовито!) али, ја сам
сам самцит на свету. НИ СВЕТА
ЈОШ НЕМА. Ја чекам бога.

*Песма је написана, јер сам тако обећао
Дејани Николић, за неку *Анџологију*
јесам о животињама. На дан мога поласка
у Румунију, у Француској 7 сам затекао
окачену цедуљицу, с питањем: »Адаме,
шта је са мојом песмом о животињи?!«
Написао сам је у ноћи 23. децембра, у
Букурешту. *Дејана, ево је!*

МОЈ ОДГОВОР СЕБИ

Миодрагу

Само ме питајте. Ја
имам свој хлеб и своје вино
тридесет хиљада дана
и ноћи исто толико. Авај,
Господе, ја сам тај!
Али, видик је пустиња
кроз коју видим свет неба

и доњи небосвет. Само то
има моја душа.

Ја сам
само демон, не и авет.
Свети оче, очекуј ме
одасвуд.

10. априла 1990.

ЧВОР 34 ИЛИ 43

Никићи, данас

Шугав или у ранама, као што
ниједан мртав човек није
тако сам ја изгледао теби: авет
и сада, тако постојим. Спим
а не усним. Чујем стари свој
глас, видим једино звуке.

Одакле да почнем
један нови свет, неко ново
проклетство? Имам ли ја
божанску материју?

Знам да негде један бог
чека све твоје речи. Он их
као своје препознаје: не ја,
већ његова сенка.

Халелуја!

Букурешти, 23. децембра. 1989.

ВЕЛИМИР

Ако ја сада
вадим олово из земље
сви сте ви сватови
на мојој земаљској свадби.

Ако сада ја
усадим дрвеће у земљу,
из земље ће никнути дрвеће,
људи, анђели и звери.

Али ја нећу
садити; само ћу
земљу гладити,
гледати вас.

24. маја 1990.

ОЧЕ НАШ

Светиом Сави

Оче наш, који јеси све више
дежурник на небесима, знај
да молитва је ова моја
сасвим моја, то јест сасма
грешна, јер вапије за оком
и срцем, и устима правде.

Казати то данас, окружен
онима који говоре да сам
окужен, да зло у мени
надраста бога, да сам пао
у пакао — богохулников
то је посао.

Ко си, Господе, мој боже,
и на чијој си страни
у овој сасвим земаљској,
у овој црној партији? Има ли
у теби ваздуха и простора
за мене, као сина?

И ко су ова двојица: овај
са моје леве и овај
са моје десне стране?
Имају ли они очеве своје
или сви делимо истог?
Говоримо ли језик исти?

Ја морам бити
у овој ствари *искрен*
до краја свемира: Ја сам
сопствени свој отац
и небо сопствено, јер
умирем сâм. Заувек сам!

12. јуна 1990.

СЕОБНИ КАТРЕНИ

За Црњанског

Ја сам Србија, ја сам сеоба
и мој гнев иде увис, к богу
Не могу умрети, ту, не могу
у сјају твог лика, ока оба.

Сеобе старе, сеобе нове
зидове руше, кидају окове.
Понад снова закивају снове
за главе на коцу као основе.

Сеобе нове, сеобе старе
као прастаре ране крваре.
Иконе нам дају за дарове
и нове завете, за синове.

Ево вам и мене! Као кад
тестија се нагне и пада
и истекне сва лепота света:
икона сеоба, лик детета.

10. јуна 1990.

ГУНГУЛА

Примакох се, господе
Нож, видим. Умножен
и наг. Као зла мисао
нагао. Издалека, сви
они изгледају као ти,
а ниси ти, већ неко
ко је давно отишао
од куће и лута, суманут.
Одмичем. Господе, ова
гунгула, данас, само је
први знак неког вишег,
божанског лудила света,
чији усуд речен је
давно, а тек се сада
започет збива. Зове се
Гунгулаг.